

“Anayasa’nın 73. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında, “Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür. Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır” denilmiştir.

Verginin mali güce göre alınması ve genelliği ilkeleriyle vergilendirmede eşitlik ve adaletin gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır. Ekonomi ve vergi hukuku alanında mali güce ilişkin göstergelerin gelir, sermaye ve harcamalar olduğu kabul edilmektedir. Mali güç, ödeme gücünün kaynağı, dayanağı, nedeni ve varlık koşuludur. Yasa koyucunun vergilendirmede, kişilerin sahip olduğu ekonomik değer ile mali güçlerini göz önünde bulundurması gerekir.

Vergide genellik ilkesi, herhangi bir ayırım yapılmaksızın mali gücü olan herkesin vergi yüküne katılmasını ve vergi ödemesini ifade eder. Mali güce göre vergilendirme, verginin, yükümlülerin ekonomik ve kişisel durumlarına göre alınmasıdır. Bu ilke, aynı zamanda vergide eşitlik ilkesinin uygulama aracı olup, mali gücü fazla olanın mali gücü az olana göre daha fazla vergi ödemesini gerektirir. Vergide eşitlik ilkesi ise mali gücü aynı olanlardan aynı, farklı olanlardan ise farklı oranda vergi alınması esasına dayanır. Diğer bir anlatımla, yükümlülerin genel vergi yüküne kendi ödeme güçlerine göre katılmalarını ifade eder.

Herkes tarafından yerine getirilmesi gereken bir yükümlülük olarak kabul edilen ve Devletin kamusal gereksinimlerini karşılaması için egemenlik gücüne dayanarak tek taraflı iradesiyle kişilere yüklediği bir kamu alacağı şeklinde tanımlanan verginin, anayasal sınırlar içinde salınıp toplanması zorunluluğu açıktır. Vergi hukukunda, vergi olgusunun niteliklerini oluşturan yasal düzenlemelerde Anayasa’nın bu konudaki ilkelerinin özenle göz önünde tutulması gerekir. Bu anlamda, Devletin vergilendirme yetkisi vergide yasallık, mali güç ve genellik gibi kimi anayasal ilkelerle sınırlandırılmıştır. Buna göre vergi, Anayasa’nın öngördüğü ilkeleri gözeterek şekilde kanunla düzenlenmeli ve doğal olarak vergide eşitlik ilkesinin uygulama aracı olan mali gücü de yansıtmalıdır. Vergi tekniği, vergi adaletini yansıtmadıkça, maliye politikasının sosyal amacını gerçekleştiremez. (Anayasa Mahkemesi 20.03.2008 tarih, E:2004/94, 2008/83)

7440 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 10. maddesinin 27. fıkrası incelendiğinde; ek verginin, kurumlar vergisi mükellefiyeti esas alınarak getirilmiş olduğu, depremten etkilenen ve Kanun’da sayılan yerlerde kurumlar vergisi mükellefiyeti bulunan mükelleflerin ek kurumlar vergisinden muaf tutulduğu, başka bir anlatımla mükelleflerin faaliyetlerini deprem bölgesinde gerçekleştirmiş olması haline ilişkin Kanun’da bir düzenleme bulunmadığı, dolayısıyla mükellefiyeti deprem bölgesinde olmamakla birlikte faaliyetlerini tamamen ya da kısmen deprem bölgesinde gerçekleştiren ve depremten etkilenme durumu olan mükellefler yönünden herhangi bir ayırma gidilmediği, şahsi ve fiili durumun dikkate alınmadığı, oysa ki söz konusu düzenlemenin yaşanan depremin ekonomik etkilerinin azaltılması amacıyla getirildiği dikkate alındığında olayda olduğu gibi depremten etkilenen ve fiili olarak depremten zarar gören mükellefler yönünden bir düzenleme getirilmesinin mali güce vergilendirme ilkesinin gereği olduğu, her ne kadar getirilen ek vergi istisna ve indirimler baz alınarak kurumlar vergisi mükelleflerine sağlanan imkanların azaltılması şeklinde düzenlenmiş ise de depremin mükellef yönünden yarattığı etkinin dikkate alınmamasının hakkaniyete ve bu haliyle de mali güce vergilendirme ilkesine aykırılık oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2.1.Eşitlik İlkesi Yönünden;

Anayasa'nın 10. maddesinde, *"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."* denilmektedir. Bu yasak, birbirinin aynı durumunda olanlara ayrı kuralların uygulanmasını, ayrıcalıklı kişi ve toplulukların yaratılmasını engellemektedir. Aynı durumda olanlar için farklı düzenleme eşitliğe aykırılık oluşturur. Anayasa'nın amaçladığı eşitlik, mutlak ve eylemli eşitlik değil hukuksal eşitliktir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar ayrı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'nın öngördüğü eşitlik çiğnenmiş olmaz. Başka bir anlatımla, kişisel nitelikleri ve durumları özdeş olanlar arasında değişik uygulamalar yapılamaz.

Dava konusu olayda, kurumlar vergisi mükellefiyet kaydı deprem bölgesinde olmamakla birlikte faaliyetlerini tamamen ya da kısmen deprem bölgesinde gerçekleştiren ve depremden etkilenen mükellefler ile mükellefiyet kayıtları deprem bölgesinde olan ve depremden etkilenen mükelleflerin aynı hukuksal duruma tabi olmaları gerekirken, 7440 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 10. maddesinin 27. fıkrasının 5. cümlesi ("6/2/2023 tarihi itibarıyla, Adana, Adıyaman, Diyarbakır, Elazığ, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya, Osmaniye ve Şanlıurfa illeri ile Sivas İlinin Gürün İlçesinde kurumlar vergisi mükellefiyeti bulunanlar ek vergiden muaftır.") ile mükellefiyet kayıtları deprem bölgesinde olan mükellefler ek vergiden muaf tutulmasına karşın, mükellefiyet kaydı deprem bölgesinde olmamakla birlikte faaliyetlerini tamamen ya da kısmen deprem bölgesinde gerçekleştiren ve depremden etkilenen mükelleflerin ek vergiye tabi olmasının Anayasa'nın 10. maddesindeki eşitlik ilkesine de aykırı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

3. SONUÇ

Yukarıda açıklanan nedenlerle, 1982 Anayasasının 10. ve 73. maddelerine aykırılık teşkil ettiği değerlendirilen 09/03/2023 tarih ve 7440 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un *"Diğer hükümler"* başlıklı 10. maddesinin 27. fıkrasındaki *"...kurumlar vergisi mükellefiyeti bulunanlar..."* ifadesinin iptali için Anayasanın 152. ve 6216 Sayılı Kanunun 40. maddeleri gereğince Anayasa Mahkemesine başvurulmasına, Anayasaya aykırılığın değerlendirilmesi için, gerekçeli başvuru kararının aslı, başvuru kararına ilişkin tutanağın onaylı örneği ve dava dilekçesi ile dosyanın diğer ilgili bölümlerinin onaylı örneklerinin Anayasa Mahkemesine gönderilmesine, 1982 Anayasasının 152. maddesinin üçüncü fıkrası hükmü gereğince dosyanın Anayasa Mahkemesine gelişinden başlamak üzere 5 (beş) ay içerisinde karar verilmesinin beklenilmesine, 17/05/2024 tarihinde oybirliğiyle karar verildi."